

Jegyzetek

1. Így például lásd:
 - a/ Varga Csaba: Makroszociológiai jogelmé-
letek: a jogászvilágképtől, a jog tár-
sadalomelmélete felé. Szociológia. 1983.
1.
 - b/ Kulcsár Kálmán: Politikai és jogszocio-
lógia. Kossuth Könyvkiadó, 1987.
2. Lásd: Varga Cs.: I.m.: 65. o.
3. Varga Cs.: I.m.: 63. o.
4. Az osztrák szabályozás fejlődését Manfred
Burgstaller: Kábítószer-büntetőjog
Ausztriában c. cikke. /Fordította:
dr. Györgyi Kálmán/ alapján tárgyalom.
Magyar Jog. 1987. 4. 366-369.o.

Dr. Németh Zsolt /rendőr őrnagy, BRFK Ifjúság-
védelmi Alosztály/:

A pszichiátria és a jog jeles, nagytudású szakembereinek eszmecseréjét örömmel üdvözlöm, mégis ünneprontó leszek: bármilyen fontos, hogy közös hangot találjunk, nem mulaszthatom el az alkalmat, hogy ismét rámutassak arra, hogy még nagyobb szükség volna a probléma megelőzéséről, az "utcai gyermekvédelemről" beszélni és még inkább összehangoltan cselekedni.

A másik bajom az, hogy egy társadalmi je-
lenségre adható válaszok közül, két, meglehető-
sen speciális és csak meghatározott feltételek
megléte esetén alkalmazhatót, a jogit és a
pszichiátriaiit járjuk körül, úgy, hogy a megoldá-
sra szoruló problémát csak hozzávetőlegesen
ismerjük. Azt is mondhatom, hogy a helyzet nincs
feltárva, ami pedig részletismeret van, nincs
összegezve. Főként nincs aki az egészet össze-
fogná, irányítaná. Az Állami Ifjúsági Bizottság
egykor kijelentette, hogy a koordinátori szerep-
et magára vállalja a gyermekvédelemben, de ha-
marosan megszűnt, a helyébe lépő ÁISH már nem is
beszélt erről. Az Alkoholizmus Elleni Állami Bi-
zottság feladata lett volna a kábítószer elleni
küzdelem szervezése, de én amennyire ismerem
munkájukat, csak elméleti eszmefuttatásokat lát-
tam tőlük, azt is csak részletkérdésekről. Az
újabbán létrejött Kábítószerbizottság az Országos
Egészségvédelmi Tanács szervezetében sem tű-
nik ebben nagyon határozottnak. Lám az elnökük,
Bayer professzor úr is csak rosszallja a fele-
lőtlenül közzétett számokat, mint a hírhedt
harmincezret, pedig azt várhatnánk tőlük, hogy
mint az ügyben legilletékesebbek, hitelesen cá-
folnák a tévedéseket /talán tévesztéseket/ és
autentikusan bemutatnák a valóságot.

Egyre farizeuseabbnak érzem a manapság nyi-
latkozók szinte kötelező bevezetőjét arról, hogy
a narkós gondok nyilvánosságra hozatalának ti-
lalma mennyi kárt okozott, mert nem készülhet-
tünk fel a megoldásra. Most itt a baj a nyakun-

kon és nem tudjuk mozgósítani erőinket, hogyan képzelhető, hogy még csak a veszély esetén képesek lettünk volna megtenni.

Nagyon sok a felelőtlenül nyilatkozó, sokan mintha csak a megdöbbenést céloznák, mondanójukat adatokkal nem hitelesítik. A legnagyobb nyilvánosság előtt hangzanak el számok a hazai narkózók 100 ezres, a meghaltak 100-as létszámáról. Vádolnak ezek a hangsúlyukban is, az államot, a rendőrséget, hogy nem deríti fel a kábítószeres bűnözést és nem lép fel határozottan ellene. De ha a rendőri beavatkozást fanyalgás, elutasítás övezi, a nagy hangon előadott történeteket pedig homály fedi, vagy a megfogható részletek ismertetésének nyílt megtagadása, mit is akarunk tulajdonképpen a bűnüldöző szervezetektől. Ha valaki, akinek ráadásul hivatásbeli kötelessége vagy egyébként szivügye a kábítószeres elterjedésének megakadályozása, megtudja, hogy az országban valahol heroint, hasist vagy bármit lehet vásárolni, hogyan tudja egyeztetni a lelkiismeretével, hogy a felderítésért felelőst a titokba nem avatja be. Az ilyen magatartás képmutató, célszerűtlen és ezért káros, több mint ambivalens, meggyőződésem szerint bűnös!

Természetesen egyetértek azzal, hogy a fogyasztót ne üldözzük, hisz áldozat és az állam büntetőigényénél fontosabb a gyógyulás. A bűnüldözés és az igazságszolgáltatás gyakorlata azt mutatja, hogy nem is törekszünk erre. Feladatunknak a terjesztők, és szerekhez való hozzáfutást, akár hanyagságból is, elősegítők felelősségrevonását tartjuk. Még fontosabb lenne a látókörünkbe került narkósok családsegítése, szociális gondozása, pártfogolása, azonban a rendőrség ebben nem talál partnert. Jellemző, hogy a fővárosi drogambulanciákra fiatalok alig jutnak el, mégsem kérték fel a belügyi szervezeteket arra, hogy a megismert visszaélőket irányítsák hozzájuk.

Az orvosok és a rendőrök közötti feszültség egyik forrása, hogy a kezeltekkel szemben időnként intézkednek a rendőrök közterületen, kifo-

gácsolható magatartás vagy esetleg közveszélyes munkakerülés miatt. A gyógyítási folyamatot szerenénk segíteni és ebben az orvosok kompetenciáját messzemenően elismerni. Javasolom, hogy a drogambulanciák lássák el igazolással betegeiket és mi az intézkedést - természetesen egy közösen megállapított határig - mellőzni fogjuk, ám észleleteinkről tájékoztatjuk a kezelőt, hogy azt a terápiában hasznosíthassa.

Itt is lehetett hallani azt a gyakori véleményyt, hogy a rendőrség kárt okoz a fellépésével, már a pusztasága léte is idegenkedést vált ki. Nem hittem volna, hogy ebben a körben magyaráznom kell: a rendőrség jogalkalmazó, felettes hierarchiával, működéséhez számtalan strikt törvénnyel, paranccsal, utasítással. Feladata nem a büntetés, hanem a felderítése a káros emberi magatartásnak, az előírt dokumentálása, hogy a tőle is független igazságszolgáltatás dönthessen, ami perze büntetést is jelenthet végező soron. Ez utóbbinak lehetnek dízfunkciói, de azért a rendőrséget kárhoznatni enyhén szólva tájékozatlanság. Aki a felderítést a következményekkel azonosítva korlátozni akarja, az homokba dugja a fejét. Perze jogalkotásunk demokratizmusa manapság éppen megapozott kritika tárgya, és én nagyon helyeselem, hogy - remélem mielőbb - olyan törvényeket kell végrehajtanunk majd, aminek közösségi hasznáról, igazságosságáról senkinek nem lehet kétsége. Azt pedig látni kell, hogy ha a jogalkalmazó rendőrt elbizonytalanítjuk az általa képviselt igazságról, majd válogatni fog a többi szabály között is, egyéni belátása szerint, és jogbizonytalanság keletkezik.

De ne feledjük végülis, hogy mi a dolgunk, ebben a tereben megjelenteknek, történetesen orvosoknak és jogászoknak; a közösség érdekében, a közösség megbízásából. Egyetértek azzal, hogy a humánus hassa át munkánkat, de nemcsak azzal szemben, akinek az életébe kényezzerően beavatkozunk. Mindent tegyünk meg, hogy gyógyuljon a deviáns és rideg bánásmóddal, indokolatlan szigorral ne tetézzük a baját, de nekünk

legalább ekkora a felelősségünk az egészséges /meglehet, ezért szerencsés/ állampolgárok nyugalma, biztonsága védelmében. Tudom, hogy a többség érdekében is lehet embertelen egy hatóság, éppen ezért kell a világos, a jó jog, hogy garanciákat adjon.

A társadalom olyan, mint egy élő szervezet, ha beteg, gyógyítani kell. Mindannyian félünk a fogorvostól például, pontosabban a várható fájdalomtól, mégis elviseljük, mert ismerjük a célját és bizunk az orvosban. Nem vitatjuk a szükségét, az orvos jogát, hogy fájdalmat okozzon az érdekünkben. A kisgyermeket, amikor a manduláját veszik ki, könnyörtelenül lefognak, lekötözik, a kívülálló számára félelmetesen durván, a szülők mégis viszik a gyermekeiket. A fájdalom az emberi élet tartozéka, elkerülhetetlen, funkciói is vannak. Gyógyítani is ritkán lehet nélküle, ezért tartalmatlan érzelgősségnek érzem a deviánsok ilyen féltését. Egyébként a bűnelkövetőt is a társadalmi viszonyok termékének tartja a tudományunk, ilyen alapon vele szemben sem szabadna kényszer alkalmazni. A kényszer szintén mellőzhetetlen rekvizituma az ember közösségi létének, ezt még a nevelésben sem tagadhatjuk.

A kényszer kiiktatásának követelése épp oly demagóg szólam, mint az alkoholforgalmazó állam sommás elítélése. Aki csak azt látja, hogy az állami bevétel jelentős tétele származik ebből, nem tudja, hogy az alkohol emberek száz-ezreinek olyan elemi szükséglete, mint a levegő, ha elvonnák tőle, még szerencsétlenebbé, egyéb devianciája manifesztebbé válna, vagyis az öngyilkosok, mentális betegek és bűnözők még jobban szaporodnának. Emlékezzünk, az USA-ban volt alkoholtilalom, és a közelmúltban a Szovjetunióban is megpróbálták és milyen súlyos következményekkel járt.

Végül bevallom, nem hiszem, hogy ezekben a kérdésekben csak nekem lehet igazam. Nézegetem több mint 20 éves rendőri tapasztalataim öszegzése. Némileg megerősít, hogy műalkotásokból származó élményeim egybehangzóak ezek-

kel. Egyet legyen szabad ismertetni.

Füst Milán az "Ez mind én voltam egykor" című lenyűgöző hatású filozófiai naplójának, Hábi Szádi küzdelmeinek könyvében olvastam, hogy a nagy alapelveket a konkrét tényekhez kell igazítani. A történetben - egészen véletlenül - egy orvos /az író Tikazi beynek nevezte/ és egy jogász /Girász nevezetű/ szerepel, akik bár európaiak, a sors a távoli Abessziniában összehozta őket. A beytől a szolgája egy nap elloptott egy kedves emléket is jelentő aranyórát, és a bey büntetést nem akart, mert az távol állt a lelki alkatától, csak éppen az emléktárgyat szerette volna visszakapni. Ugyan, ne vicceljen - mondta Girász, aki ott helyben a bírói szerepet is betöltötte - mindjárt elfogatjuk és levágatjuk a kezét. A bey rettenetes barbárságnak minősítve tiltakozott, nem hallgatva meg Girásznak a nagyobb vétkek megelőzésére vonatkozó intelmeit. Tikaz bey szerint a szolga azért lopott tőle, mert népénél az a diceőség és mit tehet erről az a szerencsétlen. Girász érvelt Schweitzerrel is, aki amikor az álomkór kórokozóját - a tripanoszmákat - vizsgálta a görceövön, megtorpant, mert elfogta őt az élet iránti áhitat. Éppen akkor, a legnagyobb kártevő szemléletekor, feledve azokat a halottakat, akiket ez a kártevő megölt. Tikazi bey azonban büszkén vállalta, hogy helytől és időtől függetlenül tud gondolkodni, még akkor is, amikor kár érte, és a szolga büntetése elmaradt. Az viszont vérzemet kapott és a legnagyobb "hőstettet" hajtotta végre: elrabolta a bey feleségét és eladta emberkereskedőknek, ahol a szerencsétlen asszony elpusztult.